

Het Nieuwe Normaal

Verlaglegging | 03 oktober 2024

Directiediner HNN Gebouw

Op dinsdag 1 oktober 2024 is een diner georganiseerd voor directieleden van de programmapartners van Het Nieuwe Normaal (HNN) Gebouw. Tijdens deze avond is in drie rondes gesproken over wat HNN voor ons kan betekenen, wat we vandaag al kunnen in projecten en hoe we HNN borgen in de organisatie.

Wat kan Het Nieuwe Normaal voor ons betekenen?

Het HNN raamwerk maakt de circulaire opgave die we als sector hebben concreet. Waar in het verleden vooral de focus heeft gelegen op operationeel energiegebruik vanuit de klimaatopgave, biedt HNN een basis om deze focus te verbreden naar materiaalgebonden impact vanuit de circulaire ambities. Positief is dat HNN zowel beleidsmakers, ontwerpers als bouwtechnici aanspreekt.

Een gestandaardiseerde aanpak hoeft geen wettelijke verplichting te zijn, ondanks dat partijen in de bouwsector zich vooral richten op wat wettelijk moet. HNN kan deze gestandaardiseerde aanpak voor circulair bouwen bieden. Wel vragen partijen om perspectief op wanneer en hoe HNN onderdeel wordt van landelijke wet- en regelgeving. Opdrachtgevers hebben vragen hoe 'hard' zij juridisch op HNN kunnen sturen, bijvoorbeeld vanuit beleid, prestatieafspraken met woningcorporaties of eisen op projectniveau.

Partijen spreken de ambitie uit dat circulair bouwen straks geen keuze meer is, maar onderdeel van de reguliere manier van werken. Dat vraagt zowel om doorontwikkeling van wet- en regelgeving als om een cultuurverandering in de sector. Daarvoor is het belangrijk om HNN goed uit te kunnen leggen. Dat vraagt om een simpel en eenduidig verhaal. Ook helpen duidelijke prestatieniveaus om makkelijker te kunnen sturen op afdelingen.

Om vanuit publieke organisaties op korte termijn aan HNN te werken, blijft aansluiting bij de politieke actualiteit van belang. Snelheid en betaalbaarheid is voornamelijk van belang. Ook de verbinding met industrialisatie (productieperspectief) en bouwstromen (vraagperspectief) is van belang.

De grootste opgave ligt in de bestaande bouw, terwijl het huidige HNN-raamwerk zich op nieuwbouw richt. Veel partijen vragen om de ontwikkeling van HNN Bestaande Bouw. De ervaringen en methodieken van HNN Nieuwbouw vormen daar een basis voor.

Wat kan er op dit moment al in onze projecten?

Op het gebied van circulair bouwen met HNN kan er technisch veel. Er zijn diverse bouwbedrijven die vanuit hun eigen strategie stappen zetten, maar ook bouwbedrijven die dit af laten hangen van de vraag van de opdrachtgever. Omdat de bouw een sterk vraaggestuurde sector is, blijft de opdrachtgever nodig om ambities waar te maken. In verschillende bouwstromen worden (delen van) Het Nieuwe Normaal al meegenomen.

Circulair bouwen leidt ook tot nieuwe risico's. Dat hoeft niet erg te zijn, maar het is belangrijk om hier open over te zijn en afspraken over te maken. Bij toepassing van biobased bouw materiaal gaat het bijvoorbeeld om brandveiligheid. Bij toepassing van hergebruikt materiaal gaat dit bijvoorbeeld om aansprakelijkheid over de kwaliteit.

Veel marktpartijen formuleren op dit moment eigen ambities, bijvoorbeeld op het gebied van CO₂-uitstoot. Eén bouwbedrijf werkt met een eigen CO₂-budget voor al haar projecten. Daarbij worden medewerkers intern gestuurd op zowel het financiële resultaat als het duurzaamheidsresultaat. Een ander bouwbedrijf heeft projectoverstijgende afspraken gemaakt met adviseurs om te werken aan het verbeteren van prestaties op verschillende HNN-thema's.

Ook veel opdrachtgevers zetten intern stappen op circulair bouwen. De meerderheid van de opdrachtgevers geven aan binnen de eigen portefeuille al te sturen op circulariteit. Zowel bij de bouw als in het beheer.

Nog niet alle directieleden komen Het Nieuwe Normaal tegen in hun organisatie. Ondanks de verschillende voorbeeldprojecten die iedere

organisatie heeft, zijn er dus nog stappen te zetten om HNN op alle projecten toe te passen. Op dit moment is het 'willen' daarvoor de belangrijkste basis. Dat vraagt om het actiever delen van goede voorbeelden, zodat duidelijk wordt wat HNN in de bouwpraktijk betekent. Koplopers blijven nodig om te laten zien wat er al kan.

Bouwstromen bieden veel kansen voor toepassing van HNN. Door de schaal van het aantal woningen verbetert de businesscase voor circulaire maatregelen vaak. Ook bieden bouwstromen kansen om vergunningverlening te versnellen, waarmee het past in de politieke sturing op het verhogen van de snelheid. Omdat woningcorporaties hiervoor vaak opdrachtgever zijn, ligt er hier een kans om hen actiever bij HNN te betrekken.

Hoe kunnen we Het Nieuwe Normaal borgen in onze organisaties?

Het sturen op circulair bouwen wordt makkelijker nu HNN er is. Daarmee is er een vaste set aan indicatoren voor rapportage en prestatieniveaus om te bepalen of een project wel of niet voldoende presteert. De huidige diversiteit aan indicatoren in Nederland maakt het lastig om hier als bedrijf op te investeren.

Zowel opdrachtgevers als marktpartijen roepen de Rijksoverheid op om de stap te maken naar het normaliseren van de HNN-indicatoren. Daarbij gaat het zowel om de stap naar eenduidige meetmethodieken als inzicht in toekomstig gewenste prestatieniveaus. Op dit moment wordt er alleen gestuurd wanneer partijen hier zelf afspraken over maken. Het opnemen van HNN in bijvoorbeeld Woondeals wordt gezien als belangrijke stap om het begrip en draagvlak voor HNN te vergroten. Het groot en gezamenlijk blijven uitdragen van HNN is belangrijk om dit daadwerkelijk de nieuwe manier van werken te maken.

HNN biedt voor opdrachtgevers en opdrachtnemers de kans om project-overstijgend samen te werken en kennis te ontwikkelen. Door de eenduidige set indicatoren kunnen prestatie-afspraken over projecten heen worden gemaakt. Dit geldt zowel voor opdrachtgevers-opdrachtnemers, maar ook voor bouwbedrijven-toeleveranciers. Een aandachtspunt daarbij is om de prestaties op gebouwniveau te vertalen naar prestaties op materiaalniveau (voorbeeld: beton).

Vanuit publieke organisaties wordt veel waarde gehecht aan het goed borgen van HNN in beleid. Dit is een noodzakelijke stap om mensen door de hele organisatie heen aan de slag te laten gaan. Hierbij ontstaat het risico dat als het beleid tevens een 'lat' (prestatieniveau) formuleert, dit in de praktijk ook het maximale is wat bereikt wordt.

Welke inzichten nemen we mee?

- We hebben een netwerk met partijen die hetzelfde willen en willen de verbinding met elkaar vasthouden.
- We hebben leiderschap nodig vanuit bestuur en directie om goede voorbeelden uit te dragen, verbindingen te leggen en de organisatie mee te nemen.
- We hebben te maken met hetzelfde soort uitdagingen, zoals het meekrijgen van de interne organisatie en het veranderen van de manier van werken.
- We hebben verschillende perspectieven op wat HNN voor de sector kan betekenen. Opschaling naar de rest van de sector vraagt om harmonisatie van deze perspectieven.
- We moeten elkaar blijven opzoeken om te delen welke voorbeelden er al zijn en wat we van elkaar nodig hebben om volgende stappen te zetten.
- We moeten samen optrekken om te zorgen dat we HNN op schaal toe gaan passen, en op basis van die inzichten HNN kunnen gaan normaliseren.

Het Nieuwe Normaal

Deelnemers

Dura Vermeer | Dorien Staal
Heijmans | Hans ten Brinke
Gemeente Amsterdam | Josja van der Veer
Gemeente Den Haag | Rob Molle
Gemeente Eindhoven | Selçuk Akinci
Gemeente Tilburg | Jos Sprangers
Provincie Zuid-Holland | Klaasjan de Jong
Provincie Gelderland | Marieke Kassenberg
Ministerie BZK | David van der Woude

Kernteam HNN

Rutger Buch | Cirkelstad
Sybren Bosch | Copper8
Tessa Verhulst | Alba Concepts
Noor Huitema | Copper8

Door omstandigheden waren de programmapartners BAM, Gemeente Rotterdam, Gemeente Utrecht, Rijksvastgoedbedrijf, Van Wijnen en VolkerWessels helaas niet aanwezig.